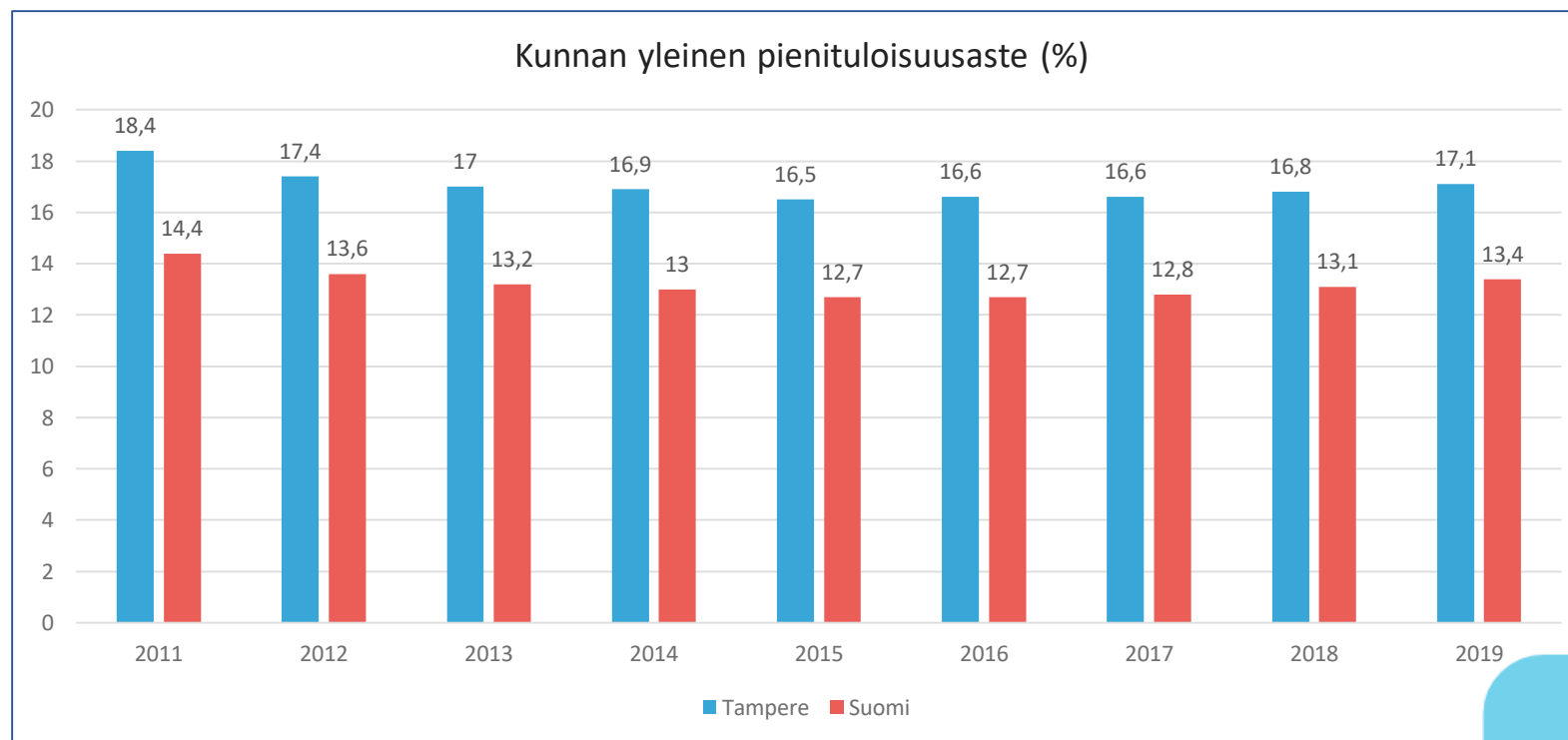

KÖYHYYSOHJELMA 2018-2021

Raportti köyhyystilanteesta ja
ohjelman toimenpide-ehdotusten
toteutumisesta

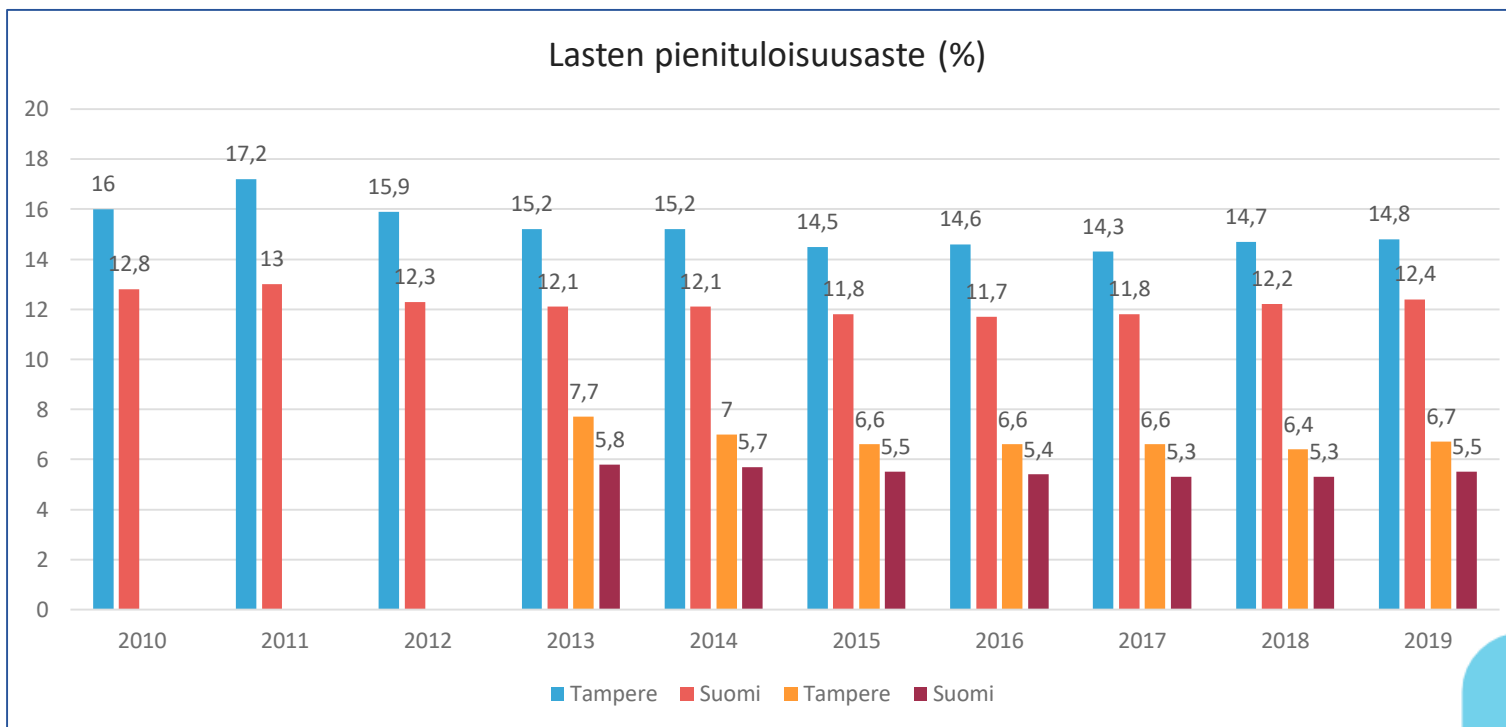
Raportin on koostanut
lapsiasiamies Tiia Heinäsuo

Tampereen pienituloisuusaste

Lähde: THL, Sotkanet

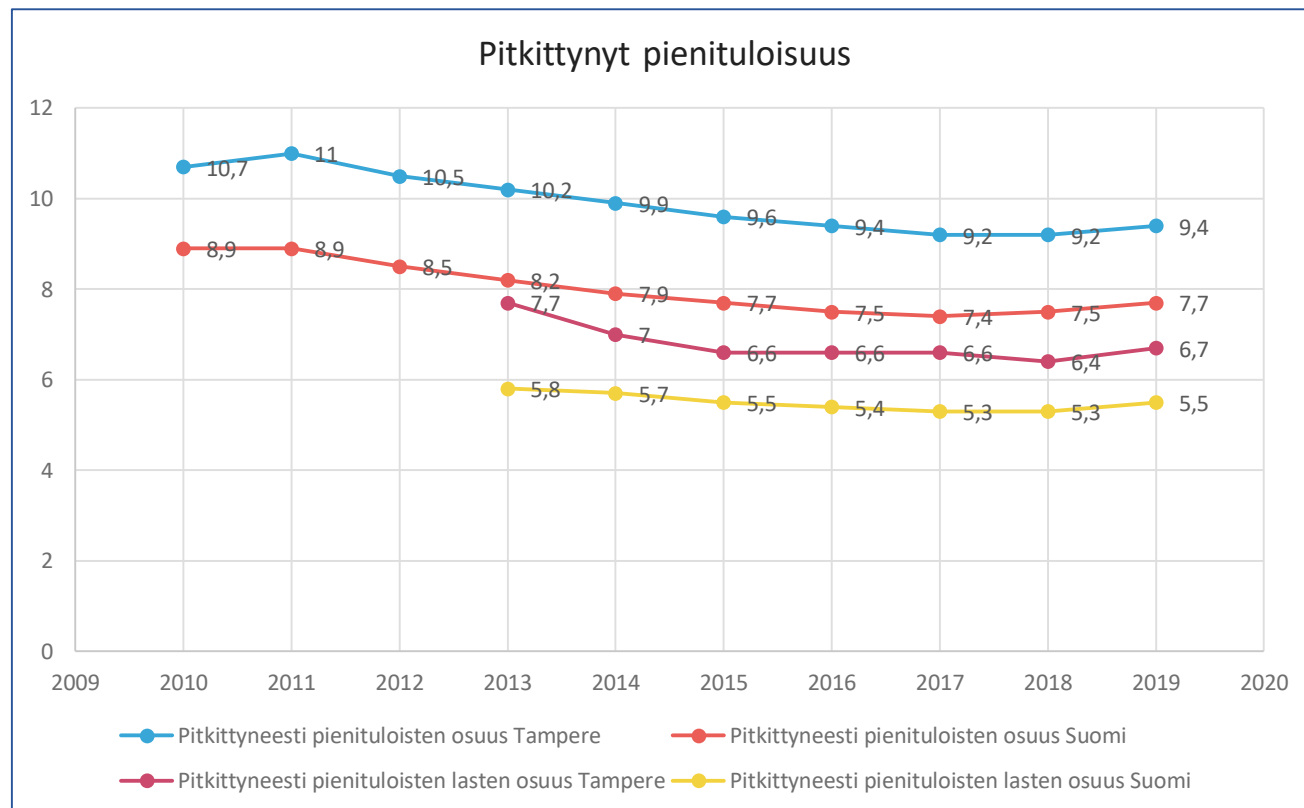
Lasten pienituloisuusaste

Oranssit ja tumman punaiset palkit kuvaavat pitkittyneesti pienituloisten lasten osuutta

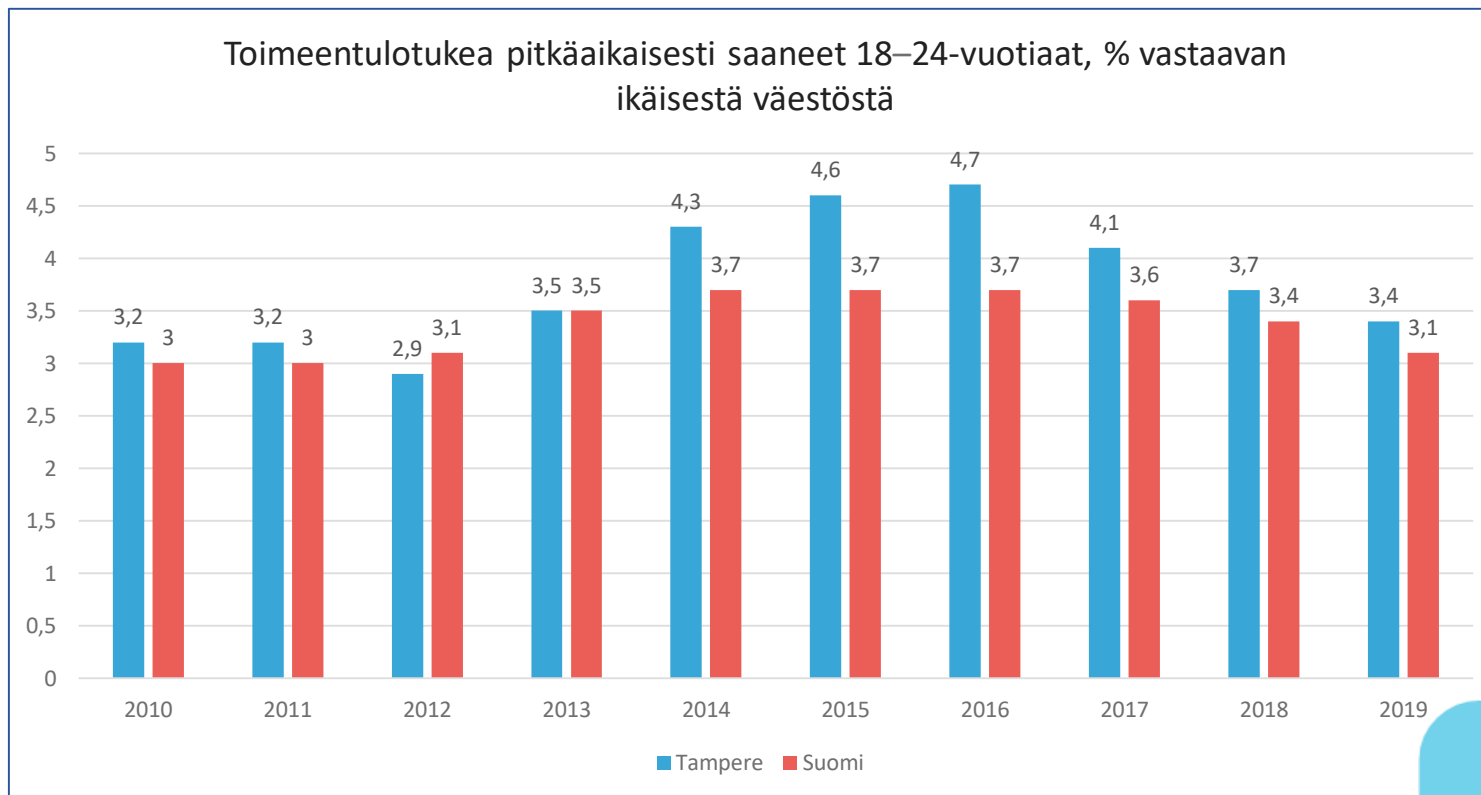
Lähde: Tilastokeskus

Pitkittynyt pienituloisuus

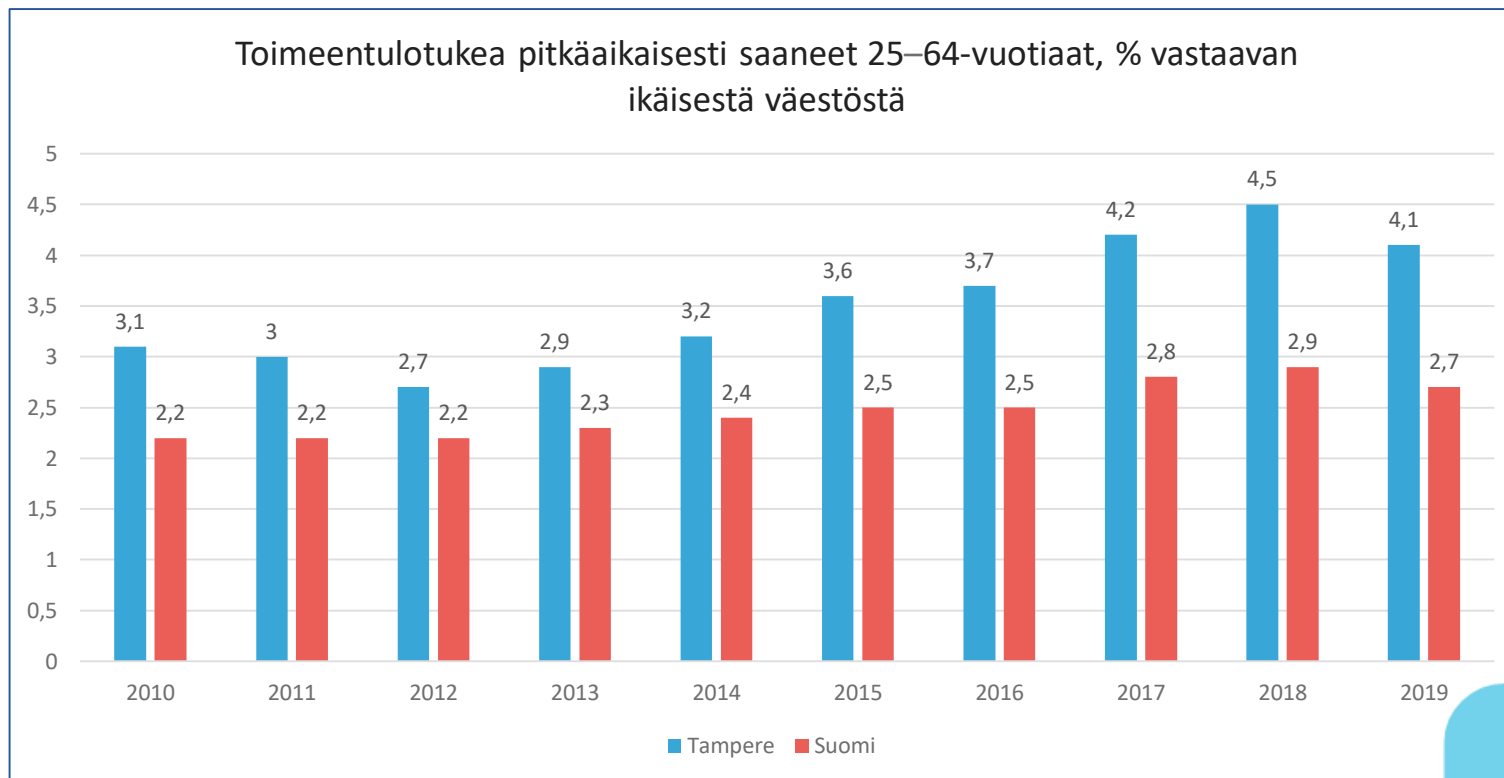
Lähde: Tilastokeskus

Nuorten toimeentulotuki

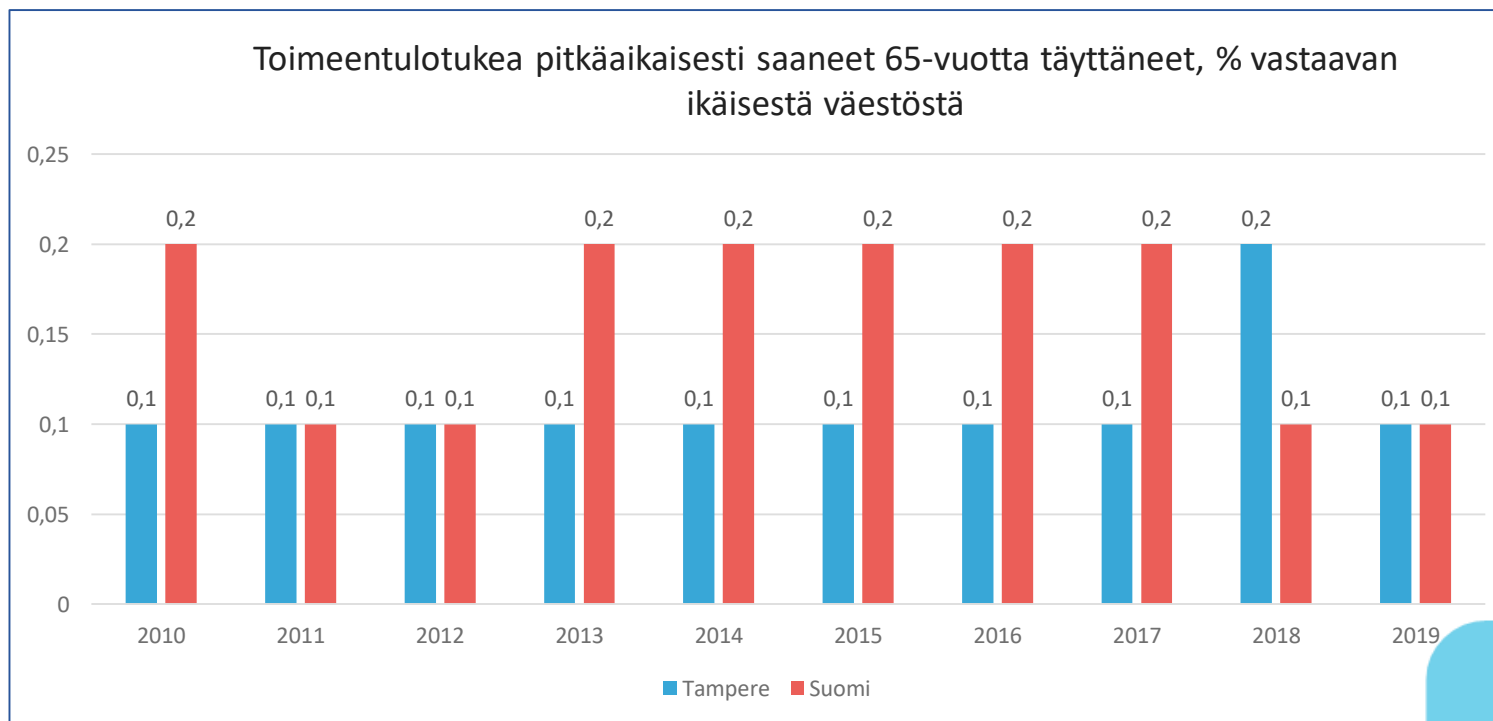
Lähde: THL, Sotkanet

Pitkäaikainen toimeentulotuki

Lähde: THL, Sotkanet

Ikääntyneiden pitkäaikainen toimeentulotuki

Lähde: THL, Sotkanet

Toimenpide-ehdotukset ja niiden toteutuminen 1/7

Kaikenikäiset tamperelaiset

Toimenpide-ehdotus

Toteutuminen ohjelmakaudella

Varmistetaan julkisten palvelujen toimivuus ja matala kynnyks
Toteutunut osittain

Seurataan nuorisovastaanoton toiminnan käynnistämistä, asiakaspalautetta/asiakastyytyvyyttä sote-palveluista ja kaupunkistrategian toteutumista.

Nuorisovastaanotto aloitti toimintansa toukokuun alussa 2020. Sen toiminta sisältää mm. mielenterveyspalvelut 13–18-vuotiaille ja päihdepalvelut 13–25-vuotiaille. Resursseja on näihin palveluihin lisätty palvelutarpeisiin vastaamiseksi paremmin.

Nuorisovastaanotossa on kehitetty ja vahvistettu matalan kynnyksen palveluja ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa (esim. Ohjaamo). Kaupunginvaltuuston käsittelyyn kesäkuussa 2021 on valmisteilla lisäbudjetti, jossa vahvistetaan mielenterveyspalveluita, mm. nuorisovastaanoton resursointia. Osana nuorisovastaanottoa toimii nuorten päihdepalvelut Nuppo, joka auttaa 13–18-vuotiaita nuoria alkoholiin, huumeisiin ja toiminnallisiin riippuvuuksiin liittyen sekä 18–25-vuotiaita huumeisiin ja lääkkeisiin liittyvissä ongelmissa.

Perhekeskus verkostoi erillään olevat palvelut siten, että jokainen lapsi ja perhe saa tarvitsemansa tuen ja avun. Tampereella perhekeskustoimintaa kehitetään kaikilla kaupungin alueilla monialaisesti. Yhteistyötä tehdään kaupungin, järjestöjen ja seurakuntien kesken, tietoisuutta eri palveluista ja toimijoista on lisätty. Perhekeskustoiminta sisältää mm. kohtaamispaikkatoimintaa ja keskeisiä teemoja ovat vanhemmuuden ja parisuhteen tuki.

Sosiaali- ja terveyspalveluissa vuonna 2020 kerätyn asiakaspalautteen perusteella verrattuna vuoteen 2019:

- Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa koettiin paremmaksi aukioloajat, nopea palveluun pääsy, sijainti ja saavutettavuus, palvelun hyödyllisyys sekä sujuva ajanvaraus. Hieman huonommaksi asiakkaat kokivat mielipiteidensä huomioimisen ja henkilökunnan asiantuntevuuden.
- Psykososiaalisen tuen palveluissa asiakaspalautteiden perusteella oli kaikilta osin enemmän kehitettävää kuin edellisenä vuonna. Eniten olivat heikentyneet kokemukset sujuvasta ajanvarauksesta, asiakkaan mielipiteiden huomioinnissa sekä sijainnissa ja saavutettavuudessa. Korona-pandemia on haastanut palvelujen saavutettavuutta, esim. ryhmätoimintoja on pitänyt toteuttaa osin etätoteutuksina.

Taulukoiden lukuohje
Toimenpide-ehdotusten toteutumista on kuvattu värein:
vihreä = toteutunut
keltainen = toteutunut osittain
punainen = ei toteutunut

Toimenpide-ehdotukset ja niiden toteutuminen 2/7

Kaikenikäiset tamperelaiset

Toimenpide-ehdotus

Toteutuminen ohjelmakaudella

Tarjotaan apua asiakkaalle oikeaan aikaan

Toteutunut osittain

Aikuissosiaalityössä talousneuvolatoimintakokeilu käynnistyi osana ASTA-hanketta: apua tarjotaan talouspulmissa ja annetaan ennalta ehkäisevää talousneuvontaa. Talousneuvonta on palvellut perjantaisin kaikenikäisiä kaupunkilaisia vuoroviikoin Tipotien ja Tesoman hyvinvointikeskuksissa, Hervannassa ja Koilliskeskuksessa. Hervannassa neuvontaa on ollut tarjolla myös darin/persian ja arabian kielillä. Talousneuvolassa oli vuonna 2020 yhteensä 639 tilastoitua käyntiä. [Apua rahahuoliin-opas](#) julkaistiin.

Vuoden 2019 lopulla asunnottomia oli 323, pitkäaikaisasunnottomia 29, perheitä 7. Vastaavasti vuonna 2020 yksinäisiä asunnottomia oli 294, pitkäaikaisasunnottomia 76 ja perheitä 6. Tampere on sitoutunut hallitusohjelman mukaisesti yhteistyöohjelman laatimiseen asunnottomuuden puolittamisen toimenpideohjelmaan vuosille 2020–2022, jonka tavoitteena on puolittaa asunnottomuus vuoteen 2023 mennessä. Toimenpideohjelmaan liittyy STM:n rahoittama vuonna 2021 alkanut Asumisen tukea nopeasti, joustavasti ja lähelläsi -hanke, jossa järjestetään asumisneuvonnan sosiaalityötä vuokranantajasta riippumatta, minkä lisäksi hankkeessa työskentelee liikkuvan kotiin vietävän tuen monialainen Nopsajalka-tiimi asumisen kriisitilanteissa. Lisäksi TVA:n ja VTS:n asukkaiden asumisneuvonnan sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja on vakinaistettu vuonna 2020.

Aikuissosiaalityössä on kehitetty ja aloitettu verkostomaista työskentelyä mm. sote-keskuksissa, jossa työote suunnataan ennaltaehkäisyyn ja kiinnipitävään tukeen, mikä tukee sosiaalityön oikea-aikaisuutta ja matalaa kynnystä. Vuonna 2021 perustettiin aikuissosiaalityöhön kaksi uutta sosiaalityöntekijän vakanssia sote-keskusten sosiaalityöhön ja yksi sosiaalityöntekijän vakanssi, joka tarjoaa sosiaalityön tukea (sisältäen psykososiaalisen tuen) huumehoidon avopalveluiden asiakkaille.

Toimenpide-ehdotukset ja niiden toteutuminen 3/7

Kaikenikäiset tamperelaiset	
Toimenpide-ehdotus	Toteutuminen ohjelmakaudella
Varmistetaan ruuan jakelu vähävaraisille yhteistyökumppanien kanssa Toteutunut osittain, tarpeisiin ei olla pystytty vastaamaan	Ruokahävikkipalveluun luotiin toimintatapa vuonna 2019 yhdessä kaupungin, paikallisten järjestöjen ja seurakuntien kanssa. Hävikkiruuan keräily ja jakelu rakennettiin seurakuntien Ruokapankin alustalle. Tehdyn sopimuksen mukaan kaupunki sitoutui avustamaan Ruokapankkia 80 000 eurolla vuosittain. Ruokajakelua on tehty kassijakona sekä yhteisöllisiä aterioita toteuttaen. Koronapandemian myötä tapahtui merkittävä muutos ruokahävikkipalvelussa. SPR on jakanut ruokaa kaksi kertaa viikossa. Aiemmin hakijoita oli alle 100, koronan myötä määrä nousi noin 300 hakijaan. Vuonna 2020 sosiaali- ja terveyslautakunta antoi 50 000 € avustuksen ruokakassien täydennykseen. Ruokajakeluun lisättiin vuodelle 2021 talousarviossa 100 000€, jonka jälkeen pohjissa on 180 000€.
Varmistetaan painopiste matalan kynnyksen toiminnassa: tuetaan järjestöjen toimintaa, kaupungin asuntojen vuokratason pitäminen kohtuullisena, sosiaalisille investoinneille laaditaan budjetti Ei ole toteutunut	Vuokratason muutokset: asuntojen neliövuokrat ovat vähitellen, mutta maltillisesti nousseet viime vuosina kaiken kokoisissa asunnoissa, myös vapaarahoitteisissa että ARA-asunnoissa (v. 2015 neliövuokra 12,49€, v. 2020 14,55€). Vuokratason pitäminen kohtuullisena edellyttää, että mahdollistetaan riittävän määrä kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen rakentamista. Sosiaalisille investoinneille ei olla laadittu budjettia. Järjestöjen toimintaa tuetaan toiminta- ja kumppanuusavustuksin. Kaupunginvaltuuston hyväksymässä talousohjelmassa vuosina 2018-2020 kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden toiminta- ja kumppanuusavustusten budjetista vähennettiin yhteensä 400 000 €. Vuoden 2020 lopulla sivistys- ja kulttuurilautakunta osoitti ns. korona-tukea 300 000€ erityisavustuksena avustusyhteisöille. Vuosina 2018-2019 sosiaali- ja terveyslautakunnan kumppanuusavustuksista vähennettiin 10% eli noin 460 000 €. Joukkorahoitus toteutettiin vuonna 2019, summa oli n. 10 000€. Vuonna 2020 joukkorahoitukseen oli budjetoitu 16 000€. Masseista mahiksia –toimintarahaa vuonna 2020 oli 30 000€ lasten ja nuorten toimintoihin. Vuonna 2020 osallistuvaan budjetoitiin (teemana lasten ja nuorten hyvinvointi) kohdennettiin 450 000€.

Toimenpide-ehdotukset ja niiden toteutuminen 4/7

Lapset ja lapsiperheet	
Toimenpide-ehdotus	Toteutuminen ohjelmakaudella
Tuetaan harrastustoimintaa laajentamalla maksutonta harrastus- ja kerhotoimintaa, käyttämällä täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea harrastustoimintaan ja kehittämällä koulujen loma-ajan toimintaa Toteutunut	Pormestari kohdensi erityismäärärahan, 200 000€ lasten ja nuorten harrastamiseen vuodelle 2020, samoin vuodelle 2021. Nuorisopassia pilotoitiin viidellä koululla: oppilailla oli käytettävissään 250€/lukukausi harrastamiseen. Vuonna 2021 sitä laajennetaan. Lisäksi ehkäisevään toimeentulotukeen oli lisätty kohdennettavaksi lasten ja nuorten harrastamiseen 100 000€, jota myönnetään erityisin perustein. Perusopetuksessa on kehitetty yhteistyössä monien eri toimijoiden kanssa Lupa harrastaa ja liikkua –kokonaisuus. Kouluilla (ja koulujen kautta) on tarjottu aiempaa enemmän erilaisia maksuttomia harrastamismahdollisuuksia. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt rahoitusta varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen lasten ja nuorten harrastamiseen. Kesällä 2021 Tampereella on tarjolla paljon monipuolista liikuntaa kaiken ikäisille, erityisesti lapsille, nuorille ja perheille: Kesäliikunta mahdollisuudet Tampereella
Varmistetaan perusopetuksen aito maksuttomuus Toteutunut	Opetushallitus on antanut linjauksen opetuksen maksuttomuudesta/koulujen rahankeruukiellosta, asiasta on viestitty Tampereen kouluihin. Kouluissa rahankeruun on perustuttava täysin vapaaehtoisuuteen ja lasten on saatava osallistua samoihin toimintoihin riippumatta siitä, osallistuvatko huoltajat kustannuksiin vai eivät.
Tarjotaan lapsiperheiden neuvontapalveluita oikea-aikaisesti ja matalalla kynnyksellä myös perheiden taloudellisissa asioissa Toteutunut	Perhekeskustoiminta kattaa koko kaupungin ja se sisältää mm. kohtaamispaikkatoimintaa ja palveluohjausta matalalla kynnyksellä, toimijoina ovat kaupungin lisäksi järjestöt ja seurakunnat. Tipotien Talousneuvola tarjoaa apua talousasioissa myös lapsiperheille.

Toimenpide-ehdotukset ja niiden toteutuminen 5/7

Nuoret	
Toimenpide-ehdotus	Toteutuminen ohjelmakaudella
Edistetään opintojen maksuttomuutta: maksuttomien oppimateriaalien saatavuus ja tarvittaessa ehkäisevän toimeentulotuen käyttö niiden hankkimiseen Toteutunut	Toisen asteen koulutuksen osalta on tulossa valtakunnallinen muutos: oppivelvollisuus on pidentymässä toiselle asteelle ja sen myötä opinnot tulevat maksuttomiksi. Laki oppivelvollisuuden pidentämisestä on tulossa voimaan elokuussa 2021. Laki sisältää maksuttomuuden. Presidentti vahvisti oppivelvollisuuslain 30.12.2020.
Kehitetään Ohjaamon toimintaa edelleen ns. yhden luukun -periaatteella Toteutunut	Ohjaamossa on kehitetty monialaista tiimityömallia. Tiimeissä ovat olleet mukana TE-hallinnon asiantuntija, sosiaalihuollon ammattihenkilö, omavalmentaja ja palveluneuvoja. Lisäksi jäsenenä ovat olleet etsivän työn työntekijät, diakoni, perhetyöntekijä (SPR) ja kokemusasiantuntija. Lisäpalveluja ovat tarjonneet terveydenhoitaja, ammatinvalinnan psykologi, päihdetyöntekijä, opinto-ohjaajat (lukio/Tredu), asumisneuvoja, velkaneuvoja, työnhaun ohjaaja (Springhouse) ja liikunnanohjaaja. KELAN palvelut ovat olleet myös käytettävissä etäyhteydellä. Ohjaamon lisäksi Tredun yksiköissä on Kohtaamo-toimintaa, jotka ovat avoimia kohtaamispaikkoja opiskelijoille, joissa voi jutella mieltä askarruttavista asioista henkilöstön ja vierailijoiden (mm. järjestötoimijoita) kanssa.
Varmistetaan koulu- ja opiskeluterveydenhuollon riittävät resurssit Toteutunut osittain	Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa yhtenä haasteena on ollut rekrytointi avautuneisiin sijaisuuksiin. Kouluterveydenhuoltoon v. 2020 lisättiin kaksi lääkärin vakanssia, joiden myötä päästiin suositusten mukaiselle minimitasolle. Terveystarpeiden osalta tilanne oli huono etenkin opiskeluterveydenhuollossa suhteessa asiakastarpeisiin ja suosituksiin. Palvelutarpeet lisääntyivät korona-pandemian seurauksena. Resurssien ja tarpeiden muutoksia on tuonut myös ammattikorkeakouluopiskelijoiden siirtyminen YTHS:n palveluvastuulle. Toisen asteen opiskeluhuollon psykologien osalta suositusten mukainen taso (1000 opiskelijaa/psykologi) toteutui, mutta kuraattorien tavoitetasoa (780 opiskelijaa/kuraattori) ei saavutettu.
Tarjotaan nuorille maksutonta ehkäisyä Toteutunut osittain (laajennustoive 25-vuotiaisiin asti)	Maksuton ehkäisy laajentui vuoden 2020 alusta alkaen alle 22-vuotiaille. Maksutonta ehkäisyä on saatavilla yli 22-vuotiaille tietyissä tilanteissa, rajoitetusti. <u>Maksuton ehkäisy</u>

Toimenpide-ehdotukset ja niiden toteutuminen 6/7

Työkäiset	
Toimenpide-ehdotus	Toteutuminen ohjelmakaudella
Kehitetään ja laajennetaan aktiivipassia Toteutunut	Aktiivipassien myönteisiä päätöksiä on tehty: 2018 yhteensä 2719 kpl; 2019 yhteensä 2856 kpl; 2020 yhteensä 2715 kpl. Vuonna 2020 korona-pandemian vaikutuksista huolimatta, myönnettyjen aktiivipassien määrä ei suuresti muuttunut. Vuonna 2021 on tulossa käyttöön Kaiku-kortti, jolla voi hankkia maksuttomia pääsylippuja festivaaleille, museoihin, teatteriin tai konsertteihin. Kortilla voi myös hankkia maksutta kansalaisopiston kurssipaikkoja. Kaiku-kortin tavoitteena on parantaa taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevien nuorten, aikuisten ja perheiden mahdollisuuksia osallistua kulttuurielämään ja harrastaa taiteen tekemistä.
Lisätään harkinnanvaraista toimeentulotukea Ei ole toteutunut	Harkinnanvaraista toimeentulotukea ei olla lisätty: 2018: 6,3 miljoonaa euroa 2019: 6,1 miljoonaa euroa 2020: 6,0 miljoonaa euroa Kelan perustoimeentulotuen palvelut ovat parantuneet, minkä vuoksi on mahdollista, että harkinnanvaraisen tuen tarve on vähentynyt.
Vahvistetaan Huoltsun toimintaa ja laajennetaan aukioloaikoja Toteutunut	Huoltsun aukioloja laajennettiin, se on avoinna ark. klo 8-20 ja la klo 9-15. Toiminnan sisältöön lisättiin aamupalan tarjoaminen (puuro + kahvi/ tee sekä leivät leikkeleillä) aiemmin tarjottujen kahden lämpimän aterian lisäksi (toinen ilmainen ja toinen 1€). Aukioloaikojen laajentamiseen liittyen tuli myönteistä palautetta, että lauantaisin on paikka johon voi mennä, kun sellaista ei aiemmin ollut. Kesällä 2021 (kesäkuun alussa) on suunnitelmassa käynnistää uuden päivätoimintakeskuksen Päheen toiminta. Ruokailua sinne ei ole suunniteltu tarjottavaksi, mutta ruokatarpeita on tulossa tarjolle.

Toimenpide-ehdotukset ja niiden toteutuminen 7/7

Ikäihmiset	
Toimenpide-ehdotus	Toteutuminen ohjelmakaudella
Nostetaan palvelukeskuskortin ja harkinnanvaraisten kuljetuspalvelujen tuloarvoja Ei ole toteutunut	Tulorajaa ei olla nostettu (sama tuloraja koskee harkinnanvaraista kuljetusta, siivousta, palvelukeskuskorttia yms.). Tuloraja on määritelty viimeksi vuoden 2013 lopulla. Sen jälkeen eläkkeisiin on tullut indeksikorotuksia, joiden seurauksena osa asiakkaista on jäänyt ilman palveluja tulojensa noustessa tulorajan ylitse. Selvitystyö tulorajan nostosta on käynnistynyt. (Tiedoksi: Indeksikorotukset ja suoja-osat tulevat aina kahden vuoden välein, jotka korottavat eläkkeitä ja pienentävät samalla asiakkaan asiakasmaksua. Palvelukeskuskortti myönnetään kaikille kotihoidon asiakkaille eli tulot tai ikä ei vaikuta, jos on kotihoidon palveluissa.)
Lisätään ikäihmisten avustaja-, ulkoilutus- ja saattajapalveluja Toteutunut osittain	Mummon kammarin vapaaehtoistoiminnan ohjaajina on työskennellyt v. 2017 alkaen ikäihmisten palveluryhmän 2 lähihoitajaa, tehtävänä koordinoita vapaaehtoistoimintaa ikäihmisten palveluihin. Helsingin Diakonissalaitoksen hallinnoimaan SenioriVamos -hankkeeseen osallistuttiin 2018-2020 yhteistyössä Tampereen ev.lut. srk:n kanssa. Hankkeen aikana on syntynyt etsivän- ja ennaltaehkäisevän työn toimintamallit syrjäytymisvaarassa olevien vanhusten kotona asumisen tueksi. Marras-joulukuussa 2020 Tampereella valmennettiin palvelukeskusten henkilökunta etsivän vanhustyön malliin ja työotteeseen. Palveluohjausta vahvistetaan ja koulutusta tarjotaan työntekijöille kevästä 2021. Korona on rajoittanut Pohjolan ja Pappilanpuiston kokeiluja. Lännessä henkilöstön rekrytoinnit käynnissä. Nekalassa on saatu lisäresursseja ja alueella on alkanut etsivän vanhustyön toiminta. Koillisella alueella etsivän vanhustyön tekijä toimii yhteistyössä kotihoidon kanssa.
Lisätään kotipalvelua Toteutunut osittain	Kotikäyntityötä tekevien työntekijöiden määrää lisättiin vuonna 2019 25 lähihoitajalla ja vuonna 2020 20 lähihoitajalla. Lisäksi kotihoitoon on lisätty etäpalveluja (kuvapuhelinpalvelun hoitajasoitot ja vuorovaikutteiset ryhmät sekä muut ohjelmasisällöt). Vuonna 2020 kuvapuhelinasiakkaiden määrä ja kuvapuhelinryhmiin osallistujien määrä liki kolminkertaistui ja hoitajien kuvapuhelinkäynnit yli nelinkertaistuivat. Alkuvuodesta 2021 kuvapuhelinkäynnit jatkaneet 9% kasvua, asiakasmäärä pysynyt liki ennallaan ja kuvapuhelinryhmiin osallistujien määrä kasvanut 19%. Kuvapuhelinlaitteista ei peritä asiakkailta erillistä maksua. Tukipalveluasiakkaiden määrä on vähentynyt vuoden 2021 aikana. Tähän on vaikuttanut sekä korona että ateriapalveluiden osalta muuttuneet kriteerit.

Köyhyystyöryhmä 2018–2021

- Aaltonen Mikko (vas.), puheenjohtaja
- Loukaskorpi Johanna (SDP), varapuheenjohtaja
- Axen Erkki (kok.)
- Elovaara Tiina (sin.)
- Haapa-aho Olga (vihr.)
- Heinonen Jari (VaTa)
- Moilanen Raija (kesk.)
- Rauhala Kari-Pekka (PS)
- Soro Hannu (TaPu)
- Heinäsuo Tiia, sihteeri

Tampella

KIITOS!